

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-рэ ильесим
пътхапзи
кынчелъжъагъзу къыдкын

№ 1 (22450)

2022-рэ ильес

ГЪУБДЖ

ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 11

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
Къыхэттыутыгъехэр ыкли
нэмькі къебархэр
тисайт ижъугъотштых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Осрыкло зыгъэпсэфыкъэр

Осрыклоныр (снегоступингыр) непэ дунаим зыщзызыушъомбъурэ зекло зыгъэпсэфыкъэмэ яз. Адыгеим ар щагъефеда? Ары зыхъукэ, тыда узэколоштыр?

къухъанэу Адыгеим къимафэрэ лъэгъуиту щэлажъэ. Зыр тишъольыр ичъиопс саугъэтэу Тхъачышхо пхырэкъы. Мэфиш гъогуанэм ар тельтигъа, ятъонэрэр къушхъэтхыцэу Мышъох (Каменное море) зыфалорэм еклюалла. Аужырэр анахъ зеклобэз къуаплэхэм яз. Ар зы мэфэ гъогуанэм мэхъу. Лъагъом километриплыр икъихъагъ, метрэ минитрэ фэдизкэ хым шхъашытэу зэпшыгъ.

— Зы мэфэ зыгъэпсэфыгъо дэкъигъор хэтрэ зеклоки къинэп. Хэти ыуукочыын вълэкъыщ. Апэрэу осрыкло төүцорэм ар еукочыышу. Ау мэфэ заулэ гъогуанэр нахъ къинуу. Утгъэпсихъэгъэн ыкли ухъазырынгъэ дэгъу уйлэн фae. Аш чэш уцуплэхэр къыдыхъэптигъа. Аш къыхэкъеу а лъэныкъом бэрэ тыхъореп, — къыхегъэшы зеклозшэу Екатерина Олефиренкэм.

Зы мэфэ къогур эзрикъурэм пае Мышъохкэ заджэхэрэ лъагъор нахъыбэмэ къыхахы. Анахъеу мыш фэд зеклоныр загъэфедэрэр щилэ мазэм къыщегъэжъагъеу мэзаем ыкэ нэс. А лъэхъаным ос куур къушхъэхэм ашызэто ыкли осрыклохэм атет цыиф купхэу мыгузажъоу къэзыкъухъэхэрэ нахъ жыгъеу уапэ къифэштых. Фэдэ мыхъыжъэ зеклоным осыльэ юшхъэ даххэхэм гум фитэу уялъынэу, ядхагъэ икъоу зэхэпшленэу амал къыуеты. Къимафэрэ

къушхъэтхыцэу Мышъох (Каменное море) уеклонлэн зэрэпльэкъыщтыр лъэс осрыклохэр ары. Аш еклурэ лъагъом иккэухынлэ узнесыкъе, Кавказ къушхъэтхым илошхъэ цэрылохэр благъэхэу нэм къыфызэуехых. Шхъалер тэрэзэу, узэтегъэпсыхъагъеу уфэпэгъэнэу ары.

— Зеклэми ашэ — къушхъэхэм ом изытет мафэм къыклоц бэрэ зыщызблыхъун ельэкъы. Ау нахъбэмкэ жыгъеэ папцэр къышепшэ. Нахъ лъагэу зыпээты къэс нахъ зэхэошэ. Аш упеклонри хылъеу мымакъеу мэхъу. Шхъалер фабэу уфэпэгъэнэу, аш къиклырэп лужъоу, зымыгъээшьоу щыгъынхэр зыщыпльэнхэр, сыда пломэ клонми узэклеgeпльыхъе. Шхъалер дэдэр тыгъэ нэгъунджэхэр ары. Осым къипэджэгурэ къимэфэ тыгъэр къушхъэмэ ашылъэш, — къыхегъэцы Екатерина Олефиренкэм.

Мы къимафе осрыклохэм нэуасэ зафэзышы зыщоигъохэм загъэхъазырынэу джыри уахътэ я. Къушхъэхэм осыр аш пае ашызэтрхээ къодый нылэп. Ар зэ зыушэтрэм къимэфэ къушхъэмэ ялжкоц теплэренэу ынэту кэтышт ыкли мызэу, мыттоу джыри зыфащэшт.

АНЦОКЬО Ирин.

Осрыклоныр Адыгеим илэ зыгъэпсэфыкъе амалхэм яз. Ау, шыгъкъэр плоштмэ, ар зышиэрэр макъе, сыда пломэ тишъольыр щыцэрило дэдэп. Ары нахъ мышъэми, зеклозещхэм къиззарорэмкэ, аужырэ ильес зытлүүшир пштэмэ, ос шхъашьом мыхъыжъэу рыхъохэ зышоигъохъэу къыкъеупчъэхэрэм япчъагъе, макъэми, хахъо фэхъу. Ос куум хэкъынхэмкэ шаклохэм къау-гупшысыгъэгъэ 1эмэ-псымэр зекло зыгъэпсэфыкъе шыкъэхэм язэу джыре мафэхэм агъефедэ.

Къизаугупшысыкъэм пхъэм хашыкъыщтыгъэмэ, непэрэхэр аужырэ шапхъэхэм адиштэхэу, бжъэ пытэм хашыкъыгъэхэу гъэпсыгъэх. Уахътэм даклоу ишыкъэ-гъэпсыкъе зэхъокыгъэми, ишъээрэль шхъаэль ыхъожыгъэп — фэшъхъаф eklonlanlэ зимилэ ос куулэ чыпэхэм уанэснымкэ зы амалышоу осрыклохэр къэнэжъых. Аш ишуауялъэкъе метрэм къехуу зикуугъэ осым упхырымызэу, ышхъашьо утетэу къышшоу хашшу. Осрыклохэмкэ къашып-

Къэлэцлыкъу мини 4,4-м- ехъу къихъухъагъ

Адыгэ Республикаем икъыгъэ ильесим сабий 4436-рэ къыщыхъугъэу атхагъгь, аш ѹыщэу 1542-р — апэрэу унагъом къихъухъагъэх, 1433-р — ятъонэрэх, 1461-р — яцэнэрэх ыкъи аш къыкъэлъэкъю.

Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат инстаграм икъубгъо къызэрэщиуагъэмкэ, ильесыкъиу къихъагъэм иапэрэ мафэ республикэм нэбгыри 4 къихъухъагъ. Ахэр зеклэри пишашъэх.

Апэрэ пишашъэ ѹыкъур чэщым сыхъатыр 1-м къэхъугъ, грамм 3300 къещэчы, сантиметрэ 50 ильэгагъ.

Узэрыпсэун плъэктышт ахьщэ анахь маклэм фэдиз...

Нахыпакэ чыфэр зытельным илэжьялакэ е ипенсие ызыныкъор хаубытыкынэу приставхэм

фитынгъэ къаритыщтыг. Джы цыфым узэрыпсэун плъэктышт ахьщэ анахь маклэм фэдиз

УФ-м и Президентэу Владимир Путинир къещакло фэхъугъэу, цыфым чыфэр тельыр хыкум приставхэм заштэжбыкэ, узэрыпсэун плъэктышт ахьщэ анахь маклэм фэдиз къыфагъэнэным фэгъэхыгъэ закон УФ-м и Къэралыгъо Думэ блэктыгъэ ильэсэм ыштагь. 2022-рэ ильэсикэу тызыхэхьагъэм ишылэ мазэ и 1-м хэбзэгъэуцугъэм къуачэ илэ хъугъэ.

Къыфагъэнэнэу приставхэм зафигъэзэн фитэу законым къышело. Аш фэгъэхыгъэ лъэу тхыльыр къэралыгъо фэо-фашэхэм япортал щитыми хъущт. Зыгорекэ «должникым» зыльяпплээн фаехэр (иждивенцы) иуначю исхем, нэбгырэ пэпчъ зэрыпсэун ылъэктышт ахьщэ анахь маклэр къафагъэнэн фае.

Кэлэпцууклэр зымытэу чыфэ къызтефагъэхэм ыкчи цыфым ипсаунгъэ е ишынгъэ зэрарезыхъгъэхэм мы зэхъокыны-

гъэхэр анэсихэрэп. Законым къызэрэшиорэмкэ, ахэм ахьщэу къаалэхъэрэм ипроцент 70-м нэсэу аубытынэу хыкум приставхэм фитынгъэ ял.

Джащ фэдэу УФ-м и Президент иунашьокэ социальнэ ахьщэ тынэу къэралыгъом цыфым къыфигъэхьирээр банхэм аштэжын фимытхэу къэзышырэ законыр Къэралыгъо Думэм ыштагь. Аш къэралыгъом ипащэ зыкэтихагъэм ыуж къуачэ илэ хъугъэ. Законым къызэрэшиорэмкэ, цыфым ишэ хэ-

мыльэу, къемызэгъыгъэу социальнэ ахьщэу исчет къихагъэр чыфэм пае банкым ыштэжын фитэп.

Аш имызакью, цыфыр къе-зэгъыгъэу, ау тхъамэфитлум къицоц къэгъожыгъэмэ, ахьщэм къырагъэтээжьынэу банкым едэон фит. Иофшэгъу мэфищым шомыкэу ар исчет къырагъэхъажын фае. УФ-м и Президентээ и Правительствэрэ къещакло зыфхэхъугъэхэ зэтигъ социальнэ ахьщэ тынхэри мыш къихеубытэх.

Пшъэрыль шъхьаIэхэр къыгъэнэфагъэх

Мы ильэсикэ апэрэ планернэ зэхэсигьоу тыгъуасэ щынагъэм тхъаметагъор щызэрихъагь Адыгэ Республика и Лышхъэу Къумпыл Мурат.

Адыгеир зызэхашагъэр ильэси 100 шъолъырхэу Къэбэртэе-Бэлькъарым, хъущт. Ар республикэмки, ткъош

хэрэмкэ мэхъанэшхо зиэ мэфэк. Юбилеим зэрифешуашэу пэньокынъенным фэшэ мы ильэсир шуагъэ къэзытыре тофыгъохэмкэ регъеклокыгъэн фае. Ар зэшохыгъэним пае къэралыгъом ипащэхэр шъолъырим тофыгъур къызэрэфхъухэрээр республикэм ипащэ къыуагъ. Аш даклоу лъэпкъ проектхэм, унэе ыкчи къэралыгъо программэхэм ягъэцкэнкэ министрэхэм пшъэрыль гъэнэфагъэхэр афишыгъэх. Экономикэм, социальнэ тофыгъохэм алъэныкъокэ республикэм зэшүихынэу къыпышылр бэ. Ахэм зэкэми зэфэдэу мэхъанэшхо ял. 2022-рэ ильэсэм мышкэ тофыгъэнэир нахь гъэльэшьгъэн фае.

Непэ тофхэм язытэ зыфэдэм зэхэсигьом хэлэжьагъэхэр тегуушыагъэх. Мэфэкхэр рэхьатэу, ошээ-дэмэышагъэ къэмыхьоу реклокыгъэх. Оперативнэ къулыкъухэм зыпкъ итэу тоф ашлагъ, цыфхэм медицинэ тофыгъур арагъэгъотыгъ, вакцинацием ипунктхэм тоф ашлагъ. Коронавирусым пэшүекогъэнымкэ зэшүахырэм къытегуушыагъ АР-м псаунгъэр къэуухумэгъэнимкэ иминистрэ.

Гу-лъынтфэ узхэр зиIэхэмкэ щынагъо

Аужырэ ильэситлур пштэмэ, пандемием ыпкъ къикыкэ гу-лъынтфэ узхэр зиэ сымаджэхэу зидунай зыхъожыхэрэм ягчагъэ зэхапшэу дэктэгъ. COVID-19-м а узхэм иягъэ зэрякырэр къыхигъэшыгъ УФ-м псаунгъэр къэухумэгъэнимкэ и Министерствэ штатым хэмийт икардиолог шъхьаIэу Сергей Бойцовим.

Аш зэрилтытэрэмкэ, пандемиер къызщежэгъэ апэрэ мазэхэм гу-лъынтфэ узхэм агъэгумэкырэ нэбгырабхэм ядуний зэрахъожьыщтыгъэр зэрэднауе шапхъэу щытагъ.

— Пандемиет иапэрэ едэвгээ гу-лъынтфэ узхэм япхыгъэ пленыгъэм къэралыгъуабхэм зыкъазыщээтим, гущиэ пае, Бразилием ар процент 30-м нэсыгъагъэмэ, нэмийхэм фэдишкэ щанахыбагъ, — хигъэунэфыкыгъ Сергея Бойцовым.

Шъолъыр зэфэшхъафхэм

лэнэгъэм зыкъизрашилэтигъэр узхэм я Дунэе классификациекэ (МКБ) атхынхэм зэгурмынхоногъэхэр къыхэкыгъэх. Охтэ гъэнэфагъэ зытешлэ, тофхэм язытэ зыпкъ иуцожьыгъ ыкчи гу-лъынтфэ узхэм япхыгъэ лэнэгъэр зэрэднауе проценти 10 — 12 федиз хъугъэ.

Коронавирусым илажьэкэ лэнэгъэм зэрэхахьорэ пчагъэри къалытэн альэкыгъ.

— Эпидемиет ильэхъан, гриппыр апэ зэрйтэу, зэкэ зидунай зыхъожыхэрэм азы-

ныкъо гу-лъынтфэ узхэр ялэх. Пленыгъэм изы плланэ жын къэшэн пкынэ-лынхэм япхыгъ. Зэрэхурэмкэ, ар шлокырэп респираторнэ зэпахырэ узхэм апкъ къикыкэ зидунай зыхъожыхэрэм ягчагъэ, — къыуагъ кардиолог шъхьаIэм.

Мыш ыпэкэ китайскэ вирусологэ Чжан Вэнхун пэтхүүтхуу хылтээм омикрон-штаммыр рамгъэпшэнэу къыфеджагъ. Аш зэрилтытэрэмкэ, COVID-19-м иштаммыкэ щынэгъэмкэ щынагъо дэд.

Гъесэнүгъэм иххъоныгъехэр

ПсэолъакIэхэр ашыгъэх

Ильэсэу икырэр гъесэнүгъэм хэхъоныгъешхөхэр зышишыгъэ уахтэу плытэн пльэкыщт. АшкIэ льэпкэ проектэу «Гъесэнүгъ» зыфиорэр квэклопIэшү хуугъэ. Проектым кыдилтыэрэ пшъэрылхэм язшохын республикэм и Лышхъэ инэплъэгьу ренэу итыгъ. Аш ишуагъекIэ зигугъу пшын зытефэрэ гъехъагъехэр щиэхэ хуугъэ.

Гъесэнүгъэм ылъэныкъокIэ ильэсэу икырэм юфу ашалгъэм изэфхысыжхэм тазыкIепчэм, АР-м гъесэнүгъэмрэ шэнгээрэлмркIэ и Министерстве кызыэрэштыауагъэмкIэ, гъесэнүгъэм хэхъоныгъэ егъашыгъэнэм пэууханэу сомэ миллиарди 5-рэ ныкьорэ кыатупшыгъагь. Аш щыщэу сомэ миллиардрэ миллионишъэрэ льэпкэ проектхэу «Гъесэнүгъэмрэ» «Демографиемрэ» кыядальтиэрэ юфтхабзэхэм ягъецкIэн пэууханэу щитыгъ. Ахъщэу кыатупшыгъагь кIэлэццыкIу ыгыпылэхэу юф зышиэхэрэм ахэт унхэр зэрийшыкагъэу агъэфедхэу зэрэгжьэхъагъэм яшын, шыгъаххэм кыапшыхъажыгъэнхэм апэухъагь. Аш ишуагъекIэ ны-тыхэр чэзыум бэрэ хэмийтхэу ясабийхэм чыпэхэр кIэлэццыкIу ыгыпылэхэм кыашратыгъагь. КIэлэццыкIу ыгыпылл кыауухиха пэт. Ахэм зэкIэмки сабий 480-рэ ачIэфэшт. КIэлэццыкIумэ азынкъор аныжжыкIэ ясельнэ группхэм атгъэпсхыхагъэх.

Къэралыгъо программэу «Коджэ чыпIэхэм хэхъоныгъэ ягъашыгъэнэр» зыфиорэм кызыэрэдильтийтэу, джыри кIэлэццыкIу ыгыпылц республикэм щашыщт. Ахэр Мыекьюопэ районымкIа кытуяэрэу Краснэ Улькэм кIэлэццыкIу 150-рэ члафэу, Джаджэ районымкIа станицэу Джаджэм кIэлэццыкIу 240-мэ

атегъэпсхыхагъэу ыкIи станицэу Келермесскэм кIэлэццыкIу 120-рэ чIэфэнэу ащагъэпсыщтых.

Пшъэрлышишо Ѣитмэ ащищ кIэлэеджакIохэр зэкIэри зысменэу еджэхэу шыгъэнэр. Непэ республикэм кIэлэеджэкIо минибгүм ехъурэр ятлонэрэ сменэу Ѣеджэ. Икыре ильэсэм ионыгъо мазэ (ильэсикIэ еджэ- гъум) ехъулэу еджэпиттю кызэуахыгъ: кIэлэеджэкIо 250-рэ зычIэфэрэ еджапIэу станицэу Ханскэм дашыхъагъэмрэ нэбгырэ 1100-рэ зычIэфэрэ еджапIэу Мыекьюапэ кыццызэуахыгъэмрэ. Джыри кIэлэеджэкIо 1100-рэ зычIэфэшт еджапIэ Мыекьюапэ хэхъэрэ псэупIэу Михайловым Ѣираагъэжьагь.

Миллион къылэжьыгъ

Адыгэ Республика м ныбжыкъэ чанэу исир маклэп. Урысые зэнэ-къокъу пчагъэхэм зэрифэшьушаашу ахэм закыщагъельагъо, теклони-гъэ къыдахы. Ахэм ашыц Мыецъопэ къэралыгъо технологическэ университетым итологическэ факультет щеджэрэ Павел Доро-шенкэр.

Шхыныгъо стыр аІэклахъэ

Икыгъэ ильэсэм УФ-м и Президент кілэеджаклохэу а 1 — 4-рэ классхэм арысхэм шхыныгъо стыр арагъэшхынэу унашшо къызешым, ар аперэу зыштагъеу ыкли пынкъеу зыгъэцкіэнэу езыгъэжьагъэмэ Адыгэир ашыц. Джы аблепіэ классхэм ашдажэрэ кілэцыкъя 24500-мэ шхыныгъо стыр аІэклахъэ. А юфтхабзэм пеу-хъанэу сомэ миллионы 105-рэ республикем къыфатуущыгъ.

Автобусхэр къафащэфыгъэх

Къэралыгъо программхээ «Гъесэнгъэм хэхъонигъэ егъэшыгъэм» ыкли «Къоджэ чыпілэхэм хэхъонигъэ ягъешыгъэм» зыфилохэрэм къызэрэдальтытуу, еджаплэхэм автобус 20 къафащэфыгъ. Непэ зэкэмки автобус 81-рэ республикем иеджаплэхэм я. Ахэр кілэеджакло 3300-м ехъумэ альэкоххаш, еджаплэм къащех, еджэгъу ужым ашжыхъ.

Іахъ тедзэ гъесэнгъэр

Іахъ тедзэу кілэеджаклохэм шхыныгъэхэр ягъегъотыгъэм истиеспубликем мэхъанэ щыраттуу пыльых. Ильэс къес кілэеджаклоу а юфим хэшагъэм хэхъо. Ахэм япчагъэ нэбгыре мин 55-рэ фэдиз мэхъу.

Зэфэдэ амалхэр яІэнхэ фое

Къоджэ еджаплэхэмрэ къэлэе джаплэхэмрэ яамалхэр зэфэдэ шыгъэнхэм гъесэнгъэм исистеме къыфэклон фое. Ар пшэрыльшишоу гъесэнгъэм ыпашхъе итмэ ашыц. Аш фэлэжъэнхэу алтытуу непэ къызэ-луахырэ гупчэхэу «Точка роста» зыфалохэрэр. Непэрэ мафэм диштэрэ технологическэ ыкли гуманитарнэ шхыныгъэхэр кілэлэджахлохэм а гупчэхэм ашызэргъотын альэкыщ. Аш фэдэ гупчэ 15 истиеспубликем къыщизэуахыгъ. Ахэм кілэеджакло мини 7 фэдизмэ шхыныгъэ тедзэхэр ашызэргъэтоты.

ЗишІ шхыныгъо

Зишэ шхыныгъо кілэцыкъу-хэм якъыхъэшын ыкли ахэм

юф адэшігъэним тиеспубликем мэхъанэшхо щыраты. Ашкіэ къэкlyanpэ мэхъу естественхэхисап еджаплэ. Мы юфтхабзэм къегъэжьапи, кіещакуи фэхъугъэр мы еджаплэ арь. Джы ар зэрэ Урысые щызэльашааш, Всероссийскэ олимпиадэхэр мыш щызэхашэх. Аужырэ ильэхэм естественхэхисап еджаплэм къыгоуцуагъях щише шхыныгъохэм алае Гупчэу «Полярис-Адыгэя» ыкли технопаркэу «Кванториум» зыфилохэр. Технопаркыр къекlyokын, къоджэ еджаплэхэм ашыэн ыльэкынэу щыт. Аш ишуагъэкъе непэрэ мафэм диштэрэ программхэу гъесэнгъэ Iахъ тедзэ къэзтихэрэмкіэ къоджэ кілэеджаклохэри рагъэдженхэ альэкыщ. УФ-м и Правительствэ и Тхаматэу Михаил Мишустинир Адыгэим къызаклом, Гупчэу «Полярис-Адыгэя» зыфилохэрэм нэуласэ зыфишыгъэти, аш иофшакъя Урысыемкіэ анах щысэтехыгъэ дэгъоу ылтыгъагъ. Iахъ тедзэу кілэеджаклохэм мы Гупчэхэм ашызэргъэтотырэ шхыныгъэхэм ЕГЭ-м итынкія юшагъе къекло экспертихэм альтигъ.

Пандемилем гъесэнгъэм исистемэ зэхъокыныгъэхэр фишигъэх. Аш къыгъэльэгъуагъ ягъеджакіэ-амалыкіэхэр нахь ишкъотыгъеу гъэфедэгъэнхэ зэрэфаер. Аш пае еджаплэхэр техникакъе, псеуальхэмкіэ зэтгээлэхъэхэнхэ фое. Ар къыдалтытээ, федеральнэ ыкли республикем бюджетхэм къа-хэхъигъэ ахъщемкіэ еджэплэ 87-мэ ыкли гурт профессиональнэ гъесэнгъэ къэзтихэрэ организации 3-мэ ильэснікъе еджэгъум ехъулэу техникаакъе ыкли нэмымкі псеольхакіэхэр афащэфыгъэх. Ахэм сомэ миллион 203-рэ атефагъ.

Ау сид фэдиз технике пшэфыгъэки, аш хэшыкы фырилеу кілээгъеджэ дэгъухэр умынхэмэ, гъесэнгъэм иоф непэрэ мафэм диштэрэ эзхэпшэн пльэкыщтэл. Кілээгъаджаклохэм яшхынгъэхэм ахэгъэхъогъэним дэлжээхүү непэ гупчитумэ республикем иоф щашэ. Зыр кілээгъаджаклохэм ялэлээсэнгъэ, яшхынгъэхэм ахэгъэхъогъэнимкіэ, ятонэрэр кілээгъаджаклохэм ялэлээсэнгъэ уаса фээзышырэ Гупч. Ахэм яофшэн непэ мэхъанэшо и. Сыдми зэгорэм курсхэм кілээгъаджаклохэм къащхэу купышо хүхүэ зэрэгдэхэштэгъэхэм фэмидэу, кілээгъаджэ пэпчь ёшэрэр зэхагынышь, ёмашэрэмкіэ юлтыгъу фэхъухэмэ, гъесэнгъэм ишшэрильхэм язэшохынкіэ ишуагъе къеклошт.

СИХЪУ Гощнагъу.

Юфшэнэу къытатыгъэхэр къин-гъэх, экспертихэм ыкли компониэ зэфэшхъафхэм япаш-хэм иоф адэтшлагъ. Теклони-гъэ къыдэхьыгъеу къауи сценэм сыйкызытыращэм, сыйг ихыкы-кыштыгъэр къэлэгъуай, джыри сшошь хъуштыгъэп, — къыт-фулатэ Pavel.

Кілэ ныбжыкъем къыфатуущагъэ ахъщэр зэригъэ-федэштэйм бэрэ егуушысагъэп, иофшэн хигъэхонэу мурад юшагъ. Шхыныгъеу ыгъотыгъэ-

хэмкіэ илэгъухэм, кілэеджаклохэм адэгощт. «Неформаль-ное образование» зыфиорэ лъэнэкъоу зыдэлажъэрэм нахь зыригъэушомбгъущт, гурут еджаплэхэм ашдажхэрэм алае проект зэхигъэуцощт. Мэзэе гъэтхапе мазэм адэж юфшэнэу рагъэжъэшт. Джыркіэ иофшэнэу зыдэлжхэр къыхахы. Шоин-гъонигъэ зилэ пстэури якlopэн альэкыщ.

Джаш фэдэу Урысые лъэпкь премиене «Студент года-2021» зыфиорэм Pavel Doroshenkem теклони-гъэ къыщыдихыгъ. «Общественник года» зыфиорэ лъэнэкъоу ифинал зышишэ-тышт. Pavel «Урысые иныбжыкъем я Союз» зыфиорэ общественхээ организацием и Адыгэ шьолыр къутамэ ишаа игуадз. 2019-рэ ильэсэм Урысые Лъэпкь премиене «Студент года-2019» зыфиорэм иуцуюхэм ашыц теклони-гъэ къыщыдихыгъ. 2020-рэ ильэсэм Мыецъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ирезидент ирант къыфатуущагъэ. Ильэс зэкілэлхыклохэм Урысые Лъэпкь премиене «Студент года» зыфиорэм ишэцкіэко пащ, урысые проектэу «Тренинг-марафон» ыкли «Оштен» зыцэхэм япрограммнэ пащ.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Фаусыгъагъэр «Майкопское эхо»

Ильэси 110-кіэ узекіләбәжымэ гъэзетэу «Майкопское эхо» зыфиорэм иапэрэ номер Мыекъуапэ кыщыдагъэкыгъагъ. Ар литературнэ-общественнэ ыкчи сатыу-промышленнэ гъэзетэу алыштэгъагъ, ау кыхаутырэ тхыгъэхэр а гъунапкъэхэм арыкыштыгъэх.

Зәмән зәбләккылъугъ. Я 20-рә ліштәгүйм иапәрә ильәс-хәр зәкіләлықтоштыгъәх. Пачыыхъәм итетыгъо Урысыем щигъәптигъау ичыгухәм заригъәушөмбүштыгъ. Апәрә революционерхәр щыләкlaкә ағъәпсынәу шъәфәу зәрәугъои-щигъәх, пачыыхъағур зәрәты-радзыштым тегүштәштүгъәх.

Гъезетәу «Мыекъопә джәр-пәддәжъыр» кыдәзъәккышты-гъэр журналистәу Д. И. Рогачевыр ары. Пышыз краим къы-щыдәккыре гъезетхәм ащ итхы-гъәхәр бәрә къарыхъәшты-гъәх. Txeklo Iәpәlascәу, нәфалоу, шыпкъағъе зыхәлъ цыфәу щигъыгъ. Гъезетым иредактор зәкъум къәлә Думәм хадзы-

Мыекъуапе щыпсэухэрэм Урысыем щыхъурэ хүгъяэ-шлажхэм якъэбархэр шлэхэу къанэсыщтыгъэп. Февральскэ революциер къызыдахыми, игъом ашлагъэп. Ятлонэрэ Николай зэрэмьячыхъажыр, Временнэ правительствэ зэрэзэхашагъэр, нэмык1 къэбархэри заохэм ахэлжэхъагъэхэу къэзгъэзжыхэрэм къацуатэштигъэх. Революциер къызыдахыгъэр цыифхэм зашлагъэр мэфэ 11 тешлагъэу ары. Хъутгъе-шлэгъэ иным икъэбар гъэзстхэм изэтхүч.

Редакциер урамэу Пушкиным ыц1 эзыхырэм тетыгъ. Гээзэтын узэрэктэхэцтым ыкки къызэрэпфахыщтым соми 5 льынтынэу щытыгъ. Аш иапэрэ номер 1911-рэ ильэсэм тэгээгъазэм и 30-м къыдэкыгъагъ.

Пачыхъагъур зыщылъэш къэралыгъошхом революциер къызэрэшьдахыщтыр цыифхэм амышиштыгъэми, аш ифэмэбжымэ къанэсыгъ. Аш емыльтыгъэу гээзэтэу «Майкопское око» кээ замы шийн ур-

щыңшләхэрәр, аш дэсхэм ящи-
ләкәл-псөүкәл зыфәдәр, общест-
веннә организацийабәу щызәхә-
щағъяхэм йоф зыдашләре йофи-
гъохәр къытыхытыгъәх.

Гээзэтийр политикэм зэрэ-
пэчийжьагээр аярэ номэрэу
кытыридэгъагъэм иапэрэ
нэкүлбгьо кыхъэльзье тхыгъэм
кьеушыхъаты. Ар зыфгъэхъы-
гъагээр кыыкIэльхыкIорэ 1912-рэ
ильэсым джыри зы гээзет,
«Майкопская газета» ыцIэу
кыздэкIэу зэрэригъэжъэштыр
ары.

Мыекъуапэ дэс цыфхэм ящи

Лъэкъ зилэхэм яунагъохэр
къызэррагъэгъуңэштыйгъэхэм фэшъхафу, ышыцпсэунхи зыщышхэнхи зимйэл тхъамыкъэхэм
апае унэ шъхъаф къызэррээ-
луахыгъэм, къалэм ипаще цыф-
хэм яфэло-фашъэхэм ягъецкъэн
икъоу зэрэпүлым афэгъэхы-
гъэ тхъыгъэхэр гъэзетым къыхи-
утыштыгъэх. Телефон станции,
мэшлоку гъогу, псырыкъуаплэхэр

зэрашыгъэхэр къыгуатэшты-
гъэх.

Гээзэт нэкүлбгъохэм къара-
пъахээштыгъэхэм ащищых па-
чыхыхэу Николай Временнэ
правительствэм ышырэ уна-
шьохэр Кавказым щыпсэухэ-
рэм агъэцкэлэнхэу къызэря-
джагъэр. Джащ фэдэу Москва
щызэхээшгээ общественэ ор-
ганизациехэм я Комитет па-
чыхыхэмрэ ишхъэгъусэрэ лъэ-
темытэу агъэтысынхэ фаеу
зэрйт унашьор Временнэ пра-
вительствэм зэрэфигъэхыгъа-
гъэр гээзетым къыхиутыгъ.
Пачыхыхэм къыхэкыгъэхэмрэ
къыпэблагъэхэмрэ ащищ гори-
къералыгъо е дээ къулыкъухэм
пащэ афамышынхэу кіэльэу-

Гъэзетым къыхиутыхэр
цыфхэм ящылак! зыфдэм
ягумэкыгъохэм къатегущыгъе-
щтыгъэх. Зыхэр псэуплэ лъы-
хуущтыгъэх, адрэхэм пхъэупса-
фэ гъэстныихпэ ашынену зэрэ-
фаехэр къыратхэштыгъ. Тедзэ-
гъу пэпчь мэкъэгъэу зэфэ-
шъхъафхэр итыгъэх. Гүшигэм
пае, ильэси 3 нах зымыныбжье
пшъэшьажьыер гъоцагъэу зэ-
рамыгъотыжырэр, зылтэгъухэ-
рэм къыздащэжыщ чынпэр
гъэзетым къырагъахъягъагъ

Гъазетэм къырат въхвэг вагъ.

зыфилорэр Совет хабзэр къызыдахыгъэм охътабэ темышлагъэу зэфашижыгъагъ. Ау цыфхэр къэбархэм ашыкэштыгъэхэп. Революциер къэмисызэ нэмикл гъэзетхэри къытырадзэштыгъэх. Гъэшлэгьонир гүшүлэу «Мые��ъупэр» нахынбэу ахэм ацлэхэм къахэштыгъ. Ильэс зэфешхъяфхэм «Мые��ъопэ листокыр», «Мые��ъопэ Ѣылаклэр», «Мые��ъопэ къэбархэр», «Мые��ъопэ нэплъэгъур», «Мые��ъопэ гъэзетыр», «Подъемыр», нэмиклхэри къалэм итхылтедзаплэу «Кавказым» къыщыдагъэклыщтыгъ.

Тызхэт лъэхъяными къалэм
къышыдагъэкыры «Мыекъопэ къэбархэр». Аш изакъоу къэлдэсхэм ящы-
лекъе-псэукъе, зыгъэгушлохэри зыгъэгумекъыхэри игъэкъоты-
гъуу къеятуух. Адыгэ Республикаан ишъээтихуу «Адыгэ ма-
къэмрэ» «Советскэ Адыгейим-
ре». Мисиз улдуу изицши ихутух.

рэ» мыекбуалэ кыышыхаутых.
Цыф лъэпкыыр щэлэфэ гъэ-
зетхэри кыыдэкыищых, яюби-
лейхэр кызысыхэкэлэ блэкыы-
гъэр зыфэдагъэр анэгу кыыкла-
гъеуцожыщт.

Сурэтхэм арытхэр: **апэрэ**

Электричкэхэр къэльэплагъэх

Адыгеймрэ Краснодар краимрэ ащызекIORЭ электричкэхэм уарытЫс-хъаным фэшI билетэу цыфхэм ащэфыхэрэм 2022-рэ ильесым кы-щегъэжъагъэу ауасэ къаххэхъугъ.

Джаш фэдэ унашьор Крас-
нодар краим къэралыгъо та-
рифхэм ягъэзеклонк!э Депар-
таментымрэ Адыгэ Республи-
кэм уасэхэмрэ тарифхэмрэ
яягъэпсынк!э и Гъэлорышлан!эрэ
ашыгъ.

«Кубань Экспресс Пригородный» ипресс-къулықу къызз-

риуагъэмкіэ, Адыгэ Республика имешюку гьогу рыхлорэ электричкэхэм ашт игуунапкъэ къаухыфэкіэ тарифэ атыщтыр сомэ 20, джынэс ар зыфэдагъэр сомэ 19-рэ чалыч 40-рэ. Краснодар краим хэхъэрэ чыгум ущзыекон хъумэ, тарифыр сомэ 29-м нэсыцт. Tlyapsэрэ

Адлеррэ азыфагу иль гъоуг-
уанэр — сомэ 42-рэ, Темир-
Кавказ мэшлоку гъоугу къалэу
Шъачэ хахъэрэм нэссытхэм
атыштыр сомэ 58-рэ.

Арышъ, чыпітілур электричкекіле зәпәочымә, уасәхәми хәпшылықеу къаззәрәхъоңтыр гъянәфагъе.

Нэклубъор зыгъэхъазырыгъэр ШЬАУКЪО Аслъангуаш.

Футбол

Псауныгъэм игъэпытап I ЭХЬО

Адыгэ Республикаем футболымкэ икъимэфэ зэнэкъокъу стадионэу «Юносты» щэкло.

Зэнэкъокъум хэлэжьэрэ командахэр купи 4-у гошыгъэх. Анахь лъэшхэр апэрэ купым хэтын, команди 7 мэхъух. Зэхэшаклохэм ашыщхэу, зэнэкъокъум исудья шъхъаэу Сергея Двониковымра ашт игуадзэу Пэнешу Мыхьамодэрэ тизэдэгүшүйгэу щыхагъеу-нэфыкыгь ешлэгүхэр гъашэгъюнэу зэрэклохэрэр.

— Командэ пэпчь ешлэгло 18 хэт, — къытиуагь Сергей Двонниковым. Спортым иветеранхэр куп шъхъафым щызэнэкъокъу.

— Зэнэкъокъум изэхэшаклохэм къатегущыгъэба.

— Адыгэ Республикаем физкультурэмкэ ыкчи спортымкэ и Комитет, Адыгейим футбольымкэ и Федерации республикаем футбольымкэ изэхуягъэ зэнэкъокъу зэхашагь.

— Пшъэрьиль шъхъаэу зэхэшаклохэм яэр сид фэдэ?

— Физкультурэм, спортым ашыагъэхэм япчагъе хэгъехьогъэним, цыфхэм япсауныгъэ гъэптигэйнен, языгъэпсэфыгъо уахьтэ гум рихъэу зэхэшгэйнен тыптиль.

— Хэгъэгум изэнэкъокъу хэлэжьэрэ ешлаклохэрэ командахэм ахэтхэр кымэфэ зэнэкъокъум хагъехьагъэхэп. Сыда ар къызыхэгъигъэр?

— Нахыпэкэ Урысыем ишьольырхэм къарыкыхэрэ ешлаклохэр тикоманддэхэм ашшэштигъяэх. Адыгейим щыпсэурэ ешлаклохэр зэнэкъокъум хэлэжьенхэу зэхэшэх купым унашь юшыгъ.

— Сыда аш ишуагъеу къеклоштыр?

— Республикаем щышхэу футбол ешлэхэрэм япчагъе хэхъуагь. Спортым пышагъэхэр нахьыбэ зэрхэхүгъэхэм тегъэгушо.

— Команддэхэм ялэпээсэнгъэз зэбгъапшэмэ...

Нахыпэкэ ешлэгло цэрылохэр команддэхэм ахэтгэйх, зэнэкъо-

кур къагъедахэштигь. Арэу щитми, тиньбыжыкэхэу ешлэгүхэм ахэлажьхэрэм япчагъе зэрэхэхүгъягэ тегъэгушо.

— Спортыр — псауныгъ.

— Зэхэшаклохэм ар къыдальтагь. Студентхэр, кэлээджахлохэр, спортым гукэ фэшагъэхэр зэнэкъокъум щешэх.

Ешлаклохэр

Алексей Саяпиныр «Урожай» икъэлэпчьеул, Адыгейим испорт щыцэриу. Кулье Рустлан Мыецкыопе «Зэкъошныгъэм», нэмьыкы команддэхэм ашшэшагь. ФОК-м хэтэу зэнэкъокъум щысэшу къышгээлъягьо. Команддэу «Креативым» иешлаклох Тумэ Тлахьир, Богдан Степановыр, Мэрэтыкью Рустем, Кээрмыт Батыр.

— Кээрмыт Батыр Краснодар футболымкэ и Академие рагъблагьи, иешлаклох къеплэгъэх, — къытиуагь зэнэкъокъум исудья шъхъаэу игуадзэу Пэнешу Мыхьамодэ. — Батыр къялапчэм югуа-

ор бэрэ дедзэ, илэпээсэнгъэкэ къахэшы.

— Зэнэкъокъум сигуалэу сыхэлажьэ, — къеуатэ Тумэ Тлахьир.

— Лъэпкэ зэфэшхъафхэр командахэм хэтын, тизэфыщытыкэ спортым щытэгъэптиэ. Стадионыр зэтгээлэпсихъягь.

Ешлэгүхэм спортым иветеранхэр ахэлажьэх. Хъабэхь Рустем, Хъяуакло Къэппльян, Удыкыкэ Аскэр, нэмьыкы «Зэкъошныгъэм» ильэс зэфэшхъафхэм хэтыгъэхэр зэнэкъокъум щытэгъэгъуагь. Ветеранхэм ныбжыкэхэр акырэпльх.

Шъунаал тешьудз: зыцэ къетлаугъэхэр апэ ит команддэхэр арых.

ЗэлукIэгъухэм якIэуххэр

Апшъэрэ купым хэххэм язэлукэгъухэр нахь гъашэгъюнэу маклох. «Урожай» — «Креатив» — 3:2, «Урожай» — «Картонтара-СШОР» — 4:0, «Креатив» — «Ошьутен» — 5:5, «ФОК» — «Кавказ» — 4:2, «Спортыр»

Зэхэзшагъэр
ыкчи къыдэзыгъэхъэр:

Адыгэ Республикаем лъэпкэ Иофхэмкэ, Икъыб къералхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адыягэ зэпхынгъэхэмкэ ыкчи къэбар жуутгээ ималхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыиэр: 385000,

къ. Мыецуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,

Редакцием авторхэм къалихыэр А4-кэ заджэхэрэ тхьапхэу зипчъагъэкэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкунуэ щытэгъуагь.

ЧыпIэхэр

АПШЬЭРЭ КУПЫР

1. «Урожай» — 12
2. «Ошьутен» — 10
3. «Спортыр» — 6
4. ФОК — 6
5. «Креатив» — 5
6. «Картонтара-СШОР» — 1
7. «Кавказ» — 0.

ЯТИОНЭРЭ КУПЭУ «А-р»

1. «Ошьутен-2» — 9
2. «Тульскэр» — 9
3. «Спарта» — 9
4. «Динамо» — 9.

КУПЭУ «Б-р»

1. «Спортыр-2» — 12
2. «Депотехника» — 9
3. «Арсенал» — 9
4. ЦФК «Космос» — 6.

ВЕТЕРАНХЭР

1. «Звезда» — 8
2. ВНГ — 8
3. «Молзавод» — 7.

Шъунаал тешьудз: зыцэ къетлаугъэхэр апэ ит команддэхэр арых.

Я 6-рэ ешлэгъухэр

16.01

- ФОК — «Ошьутен»
«Урожай» — «Спортыр»
«Креатив» — «Кавказ».

Апэрэ ешлэгъур мафэм сыхынтыр 11-мрагъэжьэшт.

Адыгэ Республикаем физкультурэмкэ ыкчи спортымкэ и Комитет итхьаматэу Дэгужьые Мурат, республикаем футболымкэ и Федерации ипащэу Николай Пходенкэр, нэмьыкы «Зэкъошныгъэм» зэхэшэх купым хэххэм язэлукэгъухэр нахь гъашэгъюнэу маклох. «Урожай» — «Креатив» — 3:2, «Урожай» — «Картонтара-СШОР» — 4:0, «Креатив» — «Ошьутен» — 5:5, «ФОК» — «Кавказ» — 4:2, «Спортыр»

Спортым иветеранхэрэ Кулье Аскэрбий, Зеклюу Мурат, нэмьыкы «Зэкъошныгъэм» зэхэшэх купым хэххэм язэлукэгъухэр нахь гъашэгъюнэу маклох. «Урожай» — «Креатив» — 3:2, «Урожай» — «Картонтара-СШОР» — 4:0, «Креатив» — «Ошьутен» — 5:5, «ФОК» — «Кавказ» — 4:2, «Спортыр»

Спортым иветеранхэрэ Кулье Аскэрбий, Зеклюу Мурат, нэмьыкы «Зэкъошныгъэм» зэхэшэх купым хэххэм язэлукэгъухэр нахь гъашэгъюнэу маклох. «Урожай» — «Креатив» — 3:2, «Урожай» — «Картонтара-СШОР» — 4:0, «Креатив» — «Ошьутен» — 5:5, «ФОК» — «Кавказ» — 4:2, «Спортыр»

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыецуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъэмкыи
пчагъэр
4545

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 04

Хэутынм узьшикэхэнэу щыт уаххтэр

Сыххатыр 18.00

Зыщыхаутырэхэх
уаххтэр
Сыххатыр 18.00

Редактор
шъхьаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьаэр
игуадзэр
Мэццлээко
С. А.

Пшъэдэкыж
зыхырэ секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.